

Predgovor

U svojim spremištima Državni arhiv u Sisku u trenutku objave 2. broja Zbornika čuva ukupno 947 fondova i zbiraka arhivskoga gradiva koje zauzima oko 3870 dužnih metara polica. Čak 45% fundusa, tj. 1708 dužnih metara, čini gradivo iz područja gospodarstva i bankarstva. Riječ je o dokumentaciji koja je nastala radom 184 pravne osobe koje su djelovale na sisačkom arhivskom području u razdoblju od 1860. godine do 1990-ih godina, a nekolicina i do početka 21. stoljeća.

U arhivima Republike Hrvatske arhivski su fondovi sistematizirani i klasificirani u više skupina s obzirom na vrstu djelatnosti stvaratelja, ali i na vrijeme nastanka. Prema ovoj klasifikaciji izrađeni su Registri fondova pojedinih arhivskih ustanova.¹ Tako su pod klasifikacijskom oznakom „G“ arhivske cjeline nastale radom stvaratelja iz područja gospodarstva i bankarstva. Ova klasifikacijska skupina podijeljena je dalje na podskupine prema trima razdobljima nastanka gradiva:

- G.1. Razdoblje do 1945. godine
- G.2. Razdoblje od 1945. do 1990. godine
- G.3. Razdoblje poslije 1990.

Unutar svakog od navedenih razdoblja postoji podjela prema vrsti djelatnosti stvaratelja i to na sljedeći način:

1. Gospodarska udruženja (komore, poslovna udruženja, zadruge)
2. Banke i novčani zavodi
3. Ratarstvo, stočarstvo, šumarstvo, lov i ribolov
4. Industrija i rudarstvo
5. Trgovina
6. Ugostiteljstvo i turizam
7. Građevinarstvo
8. Promet i veze
9. Obrt
10. Stambena i komunalna djelatnost
11. Vodno gospodarstvo
12. Tiskare.

Najveći fondovi iz područja gospodarstva preuzeti su u arhivska spremišta na trajno čuvanje tek nakon dogradnje i adaptacije zgrade Državnog arhiva u Sisku, ponajviše tijekom proteklih 10 godina, tj. nakon okončanja procesa privatizacije pojedinih lokalnih poduzeća. U tom je razdoblju Arhiv preuzeo gradivo *Segestice Sisak* (1945.-1991.), *Željezare Sisak* (1946.-2004.), *Radonje Sisak* (1946.-1992.), *Rafinerije nafte Sisak* (1946.-

1 Aktualna verzija Registra fondova Državnog arhiva u Sisku dostupna je na web-stranicama, na poveznici: <https://www.dask.hr/arhiv/bastina-dask-a/registar-fondova-i-zbirki-drzavnog-arhiva-u-sisku>

1992.), *Vatrostalne Sisak* (1949.-1993.), *Herbosa d.d. Sisak* (1990.-2014.) te djelomično gradivo fonda *Tvornica petrokemijskih proizvoda Kutina* iz razdoblja 1964.-1998.²

U ovom broju Zbornika objavljujemo informativna pomagala za korištenje arhivskoga gradiva pet arhivskih cjelina iz područja gospodarstva, triju fondova i dvaju podfondova.

Tri se odnose na arhivsko gradivo tvornica i dioničkih društava koja su djelovala u Sisku u prvoj polovici 20. stoljeća, dakle prije 1945. godine. To su sumarni inventari cjelina: HR-DASK-169 Shell d.d. Rafinerija nafte Caprag, Sisak, 1922.-1947., HR-DASK-449 Rudarsko udruženje Talionica Caprag, Sisak, 1938.-1946. kao i analitički inventar fonda HR-DASK-170 Tvornica tanina d.d., Sisak, 1915.-1946.

Objavljujemo i sumarne inventare dvaju podfondova: HR-DASK-918.III. Željezara Sisak – Čeličana, 1947.-1989. i HR-DASK-918.IX. Željezara Sisak – Radna organizacija Metalurška i valjaonička proizvodnja, 1977.-1989.

Fond HR-DASK-918: Željezara Sisak 1947.-2004., koji je sa svojih 660 dužnih metara gradiva najobimniji fond ovoga Arhiva, zbog lakšeg sagledavanja cjeline u fazi stručne obrade te s ciljem lakšeg korištenja, podijeljen je na više podfondova prema strukturno-funkcionalnom načelu. Za svaki od ovih podfondova izradit će se posebno informativno pomagalo koje će kasnije biti uklopljeno u jedinstveni inventar fonda HR-DASK-918 Željezara Sisak.

Osim navedenih inventara fondova iz područja gospodarstva, predstavljamo vam i analitički inventar zbirke: HR-DASK-766 Zbirka fotografija, negativa i dijapozitiva Milana Pavića, 1949.-1978. Riječ je o zbirci nastaloj radom jednog od najpoznatijih hrvatskih umjetničkih fotografa i to u fazi njegova profesionalnog bavljenja fotografijom. Ova sadržajno vrijedna zbirka prikazuje i dokumentira, između ostaloga, i razvoj industrijskih pogona 1950-ih godina na sisačkom arhivskom području³ što je i osnovni razlog zbog kojega ovaj inventar objavljujemo zajedno s informativnim pomagalima spomenutih gospodarskih fondova.

2 Veći dio gradiva ovoga stvaratelja još uvijek je u fazi pripreme za preuzimanje u Arhiv.

3 Sisačko arhivsko područje podrazumijeva područje osam gradova: Glina, Hrvatska Kostajnica, Kutina, Novska, Sisak, Petrinja, Popovača, Ivanić Grad te općina: Donji Kukuruzari, Dvor, Hrvatska Dubica, Jasenovac, Kloštar Ivanić, Križ, Lekenik, Lipovljani, Majur, Martinska Ves, Sunja, Velika Ludina.